

Tyrnävältä se alkoi

Silloin tällöin, määrävuosina, kerrotaan lehdistä ensimmäistä Suomessa järjestetyistä yleisistä kilpahiidoista. Tällöin ei kuitenkaan puhuta Oulun Hiihdosta, niinkuin outo luulisi, vaan Tyrnävän hiihtokilpailusta, joka järjestettiin jo kymmenen vuotta ennen ensimmäistä Oulun hiihtoa.

Tuntuu aika yllättävältä, että tiennäyttäjäksi osui juuri Tyrnävä, siihen maailmanaikaan 1879 pieni kappeliseurakunta syrjässä sekä rantatiestä että Savon tiestä. Lie ollut jotain suuren maailman säteilyä, mene tiedä. On tainnut jäädä selvittämättä. Tyrnävän hiihdon 70-vuotismuiston yhteydessä julkaistun erään kirjoituksen mukaan olisi Tukholmassa mainittuna talvena järjestetty Ruotsin ensimmäiset yleiset valtakunnalliset kilpahiihdot. Päivämäärää ei mainita, mutta tiedämme, että Tukholmassa ei enää maaliskuun lopulla järjestetä kilpahiihtoja, ja Tyrnävän kilpa-toimeenpantiin 23. maaliskuuta. Edellisen päivän Oulun Viikko-Sanomissa oli seuraava pieni fraktuuralla ladottu miinusuutinen: "— Kilpahiihtäjät, laadultaan ehkä ensimmäiset näillä seuduilla pidetään huomenna Tyrnävällä. Näiden loputtua pidetään iltahuwit esitelällä ja laululla." Myös muut Oulun lehdet näyttävät kiinnittäneen huomiota tapahtumaan, ja Kaiku kertoo asiasta vaaksan verran 29. maaliskuuta, saattaapa kertoa enemmänkin, mutta eihän minulla sellaista lehtiharvinaisuutta ole täällä omassa hyllyssäni.

Tyrnävän kilpahiihtäjäisten isä oli aliupseeri Antti Bäck, komea viiksiniekkä soturi, miekka vyöllä kuin kuningas Heroodeksella. Minusta tuntuu, että siellä, missä Bäck oli palvellut, hyvinkin oli voitu järjestää kilpahiihtoja. Ainakin eräessä kirjoituksessa mainitaan, että aliupseeri Bäck oli innostunut asiaan kaartissa palvellessaan, ja perimätiedon mukaan olisi Tyrnävällä hiihdetty kilpaa jo ennen vuotta 1879, mutta ilmeisesti vähemmän virallisesti kuin sitten mainittuna vuonna, koskapa samanaikaiset lehdet tiesivät menä sanomaan, että "laadultaan ehkä ensimmäiset näillä seuduilla". Kun sanotaan, että Bäck oli ollut kaartissa, niin ilmeisesti oli kysymys Suomen kaartista, joten aliupseerimme siis oli palvellut Helsingissä. Mitä tiedämme Helsingin kilpa-asioista? H. V. Claudelin on sijoittanut Oulun Hiihdon historiaansa taulukon, josta saamme, niinkuin kirjoittaja sanoo, havainnollisen

käsityksen urheilu- ja kilpailu-oloista maassamme ennen Oulun Hiihdon alkamista. Taulukon mukaan perustivat Helsingin ruotsalaisen alkeiskoulun (keskikoulun!) yläluokkien oppilaat 1864 hiihtoseuran, joka samana talvena pani toimeen oppilaiden keskeisen kilpailun. Tällaisia koululaiskilpailuja on tietysti voinut olla seuraavinakin vuosina. Tuntuu myös luonnolliselta, että kilpailuja olisi järjestetty myös sotilaille, vaikka lehdistä ei ilmeisestikään ole löytynyt asiaa koskevia mainintoja. Helsingissä on muutenkin harrastettu monenlaista "sportia", miekkailua, voimistelua, uintia, purjehdusta, luistelua, ammuntaa ja ratsastusta.

Täällä meillä päin kilpaurheilua sitten alkoi kuin alkoikin Tyrnävällä.

Tyrnävän vaikutus tuntui Oulussa. Ainakin jo 1881 järjesti Oulun VPK yleiset hiihtokilpailut, joiden kehitystä olisi hauska seurata 1880-luvun monien — yllättävän monien — oululaislehtien palstoilta, olisi, jos olisi — aikaa. Claudelinin Oulun Hiihtoon turvautuessaan voin todeta, että Helsinki kuitenkin ehti Oulun edelle ainakin sikäli, että siellä järjestettiin koko Suomen ensimmäiset huomat hiihtokilpailut. Ne järjesti talvella 1886 neljää vuotta aikaisemmin perustettu Helsingin Sportklubben-niminen seura. Kilpailun voitti aikaisemmin suksimestarina palkintoja nypynyt puolankalainen Antti Väyrynen, siihen aikaan Evoisisa(?) vaikuttanut. Selostuksen mukaan hiihti Väyrynen Helsingin Korkeasaaren edustalla niin lujaa, ettei käänteessä jälkeen jäänyt hevonen reikineen häntä tavoittanut, vaikka kuskipukilla istunut renki kuinka olisi hoptannut. Vuosi ennen ensimmäistä Oulun Hiihtoa kunnostautui Helsingissä kajaanilainen Antti Haataja. Kotiapäin tulivat nekin rahat.

Hitaita herrojen kiireet, tässä tapauksessa Oulun herrojen. Ilmeisesti kauan asiaa mietittyään oululaiset vihdoin 1889 päättivät kokeilla "vapaapalokuntalaista" yleisempää kilpahiihdantää, mutta varovaisesti vieläkin. Iloinen sanoma oli nimittäin tarkoitettu Oulun läänin suksimiehille. Kokeilu kuitenkin onnistui, ja siitä se sitten alkoi, Oulun Hiihto, jonka oleellisena osana vuosikymmenien ajan oli yleinen suksinäyttely, todellinen suksimestareiden mestarikilpa.